

Заява делегації України на засіданні Ради Безпеки ООН «Підтримання миру і безпеки України»

(4 грудня 2024 року)

1. Пані голово, шановні делегати!

Дякую головуванню Сполучених Штатів за скликання цієї важливої дискусії, а також – усім шановним делегатам і доповідачам за їхні виступи. Звісно, це не стосується Росії. Їй тут не місце ні з правової, ні з моральної точки зору. Вони окупували постійне місце СРСР і тлумачать це як дозвіл вдиратися в суверенні держави та розмахувати своєю ядерною зброєю. Їхньому імперському експібіціонізму, погрозам і обману в Раді Безпеки нарешті має бути покладено край.

Україна перебуває на вирішальному етапі російської агресії проти неї. Наступні пів року можуть стати визначальними. Багато що залежить від рішучості міжнародних партнерів. Зміни можливі. Однак деякі речі змінити вже неможливо. Росія ніколи не зможе стерти свого авторства у звірствах, скоєних в Україні. Росія написала майбутні підручники для істориків, юристів і правозахисників по всьому світу, які вивчатимуть зло в його сучасному прояві. Однією з найжахливіших глав у цих книгах є злочини Росії проти наших дітей.

Вже два роки поспіль армія постійного члена Ради Безпеки – Росії – входить до переліку грубих порушників прав дітей. Це вперше в історії ООН. Замість того щоб боронити мир, Росія зраджує ті самі принципи, які вона присягалася захищати. Вона має залишатися в цьому «списку ганьби» наступного року й надалі, доки не припинить свої звірства проти українських дітей.

Вони не називають війну війною. Вони називають окупацію визволенням. Вони наважуються називати викрадення наших дітей порятунком. А терористичні атаки на житлові райони подають як удари по військових об'єктах. Усе це відповідає орвеллівській практиці російської держави.

Хоч би як вони перекручували слова, правда нищівна: агресія Росії найбільше б'є по українських дітях.

2. Пані голово!

Статистика цієї жорстокої війни розбиває серце: щонайменше 16 дітей гинуть або зазнають поранень щотижня. Часто смерть застає їх за тисячі кілометрів від лінії фронту.

Уявіть це. Вам лише 14. У вас є власна кімната. Нарешті. Ви сидите біля вікна, мрієте. І вас... уже немає. Саме це сталося в Києві в жовтні. «Шахед» влучив у кімнату Марійки Троянівської на горішньому поверсі. Він забрав її життя в одну мить.

У Львові російська ракета забрала життя чотирьох членів однієї родини. Євгенія Базилевич і три її доньки загинули в одну мить. Наймолодшій, Емілії, було лише шість років. Важко уявити горе їхнього батька. Це не були військові цілі. Це були будинки за

багато кілометрів від лінії фронту. Звичайні люди. Діти. Це було холоднокривне вбивство.

Ми стикаємося з величезними стражданнями та грубим порушенням прав дітей. Це не просто вбивства; це тортури, сексуальне насильство, руйнування сімейного життя, домівок, шкіл і безпеки. І будьмо відверті: ми навіть не знаємо повного масштабу цієї трагедії. Сотні тисяч дітей залишаються на територіях, підконтрольних Росії, – поза нашим доступом та доступом міжнародних організацій. Дуже часто ми нічого не знаємо про їхню долю. Те, що нам відомо, – жахає.

Вони можуть бути поховані під завалами. Як ті, що загинули під час бомбардування театру в Маріуполі. Або як ті, хто просто чекав на потяг, який мав вивезти їх у безпеку, на станції в Краматорську у 2022 році.

Вони можуть бути поранені й втратити кінцівки. Це не рідкість. За даними агенцій ООН, на сьогодні таких випадків майже дві тисячі.

Сексуальне насильство, зокрема зґвалтування, є ще однією серйозною загрозою. Наймолодшій жертві зафіксованих сексуальних злочинів, скоєних російськими військовими проти неповнолітніх, було лише чотири роки. Під час окупації жертви не мають доступу до медичної допомоги, психологічної підтримки чи юридичної допомоги. На жаль, ми можемо збирати ці факти лише після звільнення цих територій. Історії Бучі, Ірпеня та Ізюма залишаються викарбуваними в нашій колективній свідомості. Ще одне свідчення справжніх намірів Росії.

3. Голово!

Окрім прямого насильства, Росія систематично руйнує майбутнє наших дітей. У Харкові, другому за величиною місті України, учні відвідують заняття під землею. Сирени переривають уроки. Ракети змушують евакуюватися. Відключення електроенергії приносять темряву. Це не навчання. Це виживання. За даними Міністерства освіти України, майже 4 тисячі освітніх закладів зазнали пошкоджень. Кожен десятий повністю зруйнований.

У лікарнях теж небезпечно. Дозвольте мені нагадати вам дещо. У липні російська ракета вдарила по «Охматдиту» – нашій національній дитячій лікарні. Для багатьох це лікарня останньої надії. Там були сотні дітей. Дітей, які борються з раком. Дітей, яким робили операції. Дітей, які відчайдушно потребували лікування. Їх довелося терміново евакуювати до укриттів. Двоє лікарів загинули, рятуючи їх.

Росіяни пошкодили або повністю знищили понад 1600 медичних і лікувальних закладів. Це не війна. Це терор проти найбільш вразливих. Це воєнні злочини та злочини проти людяності.

4. Голово!

Через війну мільйони українців, зокрема діти, стали біженцями. Цього ніколи не сталося б без війни, яку обрала Росія. Але відбувається дещо ще більш зловісне – найбільша в новітній історії кампанія з викрадення дітей.

Україна розшукує майже 20 тисяч дітей, які стали жертвами незаконної депортації та примусового переміщення. Проте реальна цифра може бути в рази більшою. Але ми не можемо її з'ясувати. Російські чиновники систематично відмовляються надавати інформацію. Але, щоб дати вам уявлення, уповноважена з прав дитини в Росії Марія Львова-Белова похвалилася, що «розселила» в Росії понад 700 тисяч українських дітей.

Для цих дітей Росія готує жорстокий шлях руйнування, спочатку ламаючи їхню ідентичність. Їм забороняють говорити українською. Забороняють називати себе українцями. Змушують співати російський гімн. Деяким було всього 15 чи 16 років, коли прийшли загарбники. Сьогодні Росія примусово мобілізує їх. Змушує воювати проти своєї країни. Посилає вбивати свій народ. Женевські конвенції однозначні: це – воєнний злочин.

5. Голово!

Як ми почули від доповідача, згідно з останнім звітом Гуманітарної дослідницької лабораторії Єльського університету, 314 українських дітей були примусово всиновлені російськими сім'ями з окупованих Донецька та Луганська. Щонайменше 67 із них були змушені прийняти російське громадянство.

Вони робили це і в інших місцях. Візьмемо Маргариту Прокопенко. Їй було всього 10 місяців, коли її примусово вивезли з Херсонського будинку дитини. Її раптово забрали з лікарні під приводом медичного огляду. Розлучили з її братом. Інна Варламова, дружина російського політика Сергія Миронова, організувала її перевезення до Москви. Вони її незаконно всиновили. Змінили ім'я. Сфальсифікували місце народження.

Ось подивіться на ці два документи. Це справжнє свідоцтво про народження Маргарити Прокопенко – української дитини, народженої в Україні.

А це те, що зробила Росія – перейменувала її на Марину Миронову та сфальсифікувала інформацію, ніби вона народилася в Росії. Це і є російська версія гуманітарного права – стирання існування дітей.

Уявіть це. Маленька дівчинка. Вона ще не знає, хто вона й де перебуває. Її всиновили не просто в російську сім'ю, а в родину представників російської політичної верхівки. Її місце народження змінене. Ім'я змінене. Її ідентичність знищена. Якою мовою вона говоритиме, коли виросте? Що вона знатиме про своє коріння? А її брат, трирічний Максим? Його теж викрали. Його місцеперебування невідоме.

Ми також не знаємо, де перебувають чотири десятки маленьких дітей, викрадених із того ж закладу – Херсонського будинку дитини. Їх також депортували. Вирвали з безпеки. Легко піддають залякуванню та промиванню мізків. Вони чекають на повернення. В Україні їх уже готові взяти прийомні сім'ї та опікуни.

Це воєнні злочини. Докази є чіткими та задокументованими Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини, Комісією з розслідування, Моніторинговою місією ООН з прав людини та ОБСЄ. Саме тому 17 березня 2023 року Міжнародний кримінальний суд видав ордери на арешт Президента Путіна та уповноваженої Львової-Белової. Ми закликаємо держави-члени виконати ці ордери та забезпечити притягнення до відповідальності.

На початку 2024 року Комітет ООН з прав дитини вимагав від Росії надати інформацію про українських дітей, вивезених на її територію. Як і багато попередніх вимог, цю проігнорували.

6. (Пані) голово!

Україна сповнена рішучості повернути додому кожну дитину, яку насильно вивезла Росія. Кожну без винятку. У цій боротьбі ми не одні. Разом із Канадою ми створили Міжнародну коаліцію за повернення українських дітей, доповнивши зусилля в межах ініціативи Президента Зеленського Bring Kids Back UA. 41 країна та Рада Європи приєдналися до нашої справи. Працюючи разом, ми повернули 1022 дитини.

Монреальська конференція ухвалила життєво важливі Монреальські зобов'язання – набір зобов'язань, спрямованих на повернення всіх захоплених і депортованих українців, особливо наших дітей. Ми вдячні Катару, Святому Престолу та Південно-Африканській Республіці за їхню готовність до посередництва. Але ми потребуємо більшої допомоги. Більше дій. Більше солідарності. Кожна країна, яка ще не приєдналася до нас: приєднуйтеся до Монреальських зобов'язань. Підтримайте цих дітей. Допоможіть їм повернутися. Вони – жертви, які заслуговують на справедливість. Зрештою, в цих стінах правосуддя має означати щось реальне.

У межах мандата ООН щодо дітей у збройних конфліктах Україна створила національний превентивний план, що привів до розробки унікального спільного превентивного плану. Цей спільний превентивний план був розроблений спільно з ООН і став першим добровільним документом такого характеру в межах мандата ООН щодо дітей у збройних конфліктах. Україна призначила національного координатора від уряду. Тим часом Росія ігнорує свої зобов'язання. Ми вдячні спеціальній представниці Генерального секретаря ООН з питань дітей і збройних конфліктів Вірджинії Гамбі та її офісу, ЮНІСЕФ, іншим агенціям ООН і всім організаціям, що займаються захистом дітей, за їхню роботу. Ми також дякуємо представникам понад 30 дипломатичних місій в Україні за створення групи друзів для підтримки України в межах мандата ООН щодо дітей у збройних конфліктах. Але потрібно зробити більше. Ми очікуємо, що вони й надалі тиснутимуть на Росію як порушника прав дітей, щоб змусити її виконувати свої зобов'язання.

Ще раз: Росія має бути змушена виконувати свої зобов'язання відповідно до міжнародного права. Її потрібно змусити:

- Надати доступ до окупованих територій.
- Припинити депортації та примусове нав'язування громадянства.
- Зупинити політичну індоктринацію дітей.
- Надати інформацію про переміщених дітей.
- Співпрацювати для повернення їх додому.

7. (Пані) голово!

Росія розуміє лише мову сили. Саме агресія Росії несе кровопролиття та страждання нашим дітям. Тому ми зберігаємо своє законне право захищатися всіма правомірними

засобами. Попри це ми докладасмо всіх зусиль, щоб завершити цю війну. Але безкарність знову й знову заохочуватиме агресора. Тож ми закликаємо міжнародну спільноту зупинити Росію та запобігти повторенню цього. Ми закликаємо всіх, хто ще не приєднався до нас, активно долучитися до зусиль із досягнення всеохопного, справедливого й тривалого миру в Україні – миру, заснованого на Статуті ООН.

Дякую.

...І ще одне, оскільки російські представники все ще тут. Херсонський будинок дитини. Лише один із багатьох випадків. Ті маленькі діти були змушені ховатися в підвалі церкви, коли ваша армія увійшла до міста. Але ФСБ їх знайшла. І депортувала. Ви точно знаєте, де зараз наші діти. Припиніть їх мучити. Поверніть дітей в Україну.